

Διαφθορά: «Λάδι στη μηχανή» ή
«άμμος στα γρανάζια» της οικονομίας;
Χάρης Θεοχάρης, Βουλευτής Β' Αθηνών, πρώην ΓΓ
Δημοσίων Εσόδων

Κυρίες και Κύριοι

Κάποτε, σε μία από τις χώρες πέριξ της Κασπίας αποφάσισαν να κατασκευάσουν έναν αγωγό πετρελαίου. Κάλεσαν πρώτα τους Άγγλους και ρώτησαν πόσο θα κοστίσει η κατασκευή. «Ένα δις €» απάντησαν οι Άγγλοι. Πήγαν μετά στους Τούρκους κατασκευαστές: «Τρία δις €» είπαν αυτοί, «ένα για την κατασκευή, ένα για εμάς, ένα για εσάς». Πήγαν τέλος και στους Ιταλούς: «4 δις €» απάντησαν «Ένα στους Άγγλους για να κατασκευάσουν τον αγωγό, ένα για εμάς, ένα για εσάς και ένα στους Τούρκους για να μη δημιουργήσουν εμπόδια».

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ 2

Κυρίες και κύριοι

Αυτή είναι η διαφθορά: ένα παγκόσμιο φαινόμενο- φτάνει έως το 3% του παγκόσμιου ΑΕΠ, σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, και για να το αντιμετωπίσουμε πρέπει να το ορίσουμε και να το οριοθετήσουμε. Διαφθορά σημαίνει συναλλαγή, ανάμεσα στο δημόσιο λειτουργό (από τον υπάλληλο μέχρι τον αρχηγό του κράτους) και τον συναλλασσόμενο. Ο ΟΟΣΑ πολύ χαρακτηριστικά την ορίζει ως «the abuse of public office for private economic gain» - «κατάχρηση δημόσιας εξουσίας για αποκόμιση ιδιωτικού οικονομικού οφέλους».

Και όμως η διαφθορά θεωρείται ακόμα και σήμερα από κάποιους ως «λάδι στη μηχανή μιας οικονομίας». Όταν οι θεσμοί είναι χαλαροί, όταν υπάρχει πολυνομία και ασάφεια στη λειτουργία του κράτους, όταν οι ίδιες οι πολιτικές εναντιώνονται στη λειτουργία της αγοράς, η συναλλαγή μπορεί να επισπεύσει μια επένδυση, να ξεμπλοκάρει τις διαδικασίες και γενικότερα να «διορθώσει» (εντός εισαγωγικών) και να συμπληρώσει ανεπάρκειες του συστήματος.

Οι στρεβλώσεις όμως είναι σοβαρές ακόμα και κάτω από αυτό το πρίσμα. Κοινώς εδώ δεν ισχύει το «δύο αρνήσεις κάνουν μια κατάφαση», δε μπορούμε με ένα κακό να διορθώσουμε ένα άλλο. Για να μιλήσουμε τη γλώσσα των οικονομολόγων: οδηγούμαστε σε second και third best solutions: ναι φτιάξαμε δρόμο αλλά με μια ανεξήγητη παράκαμψη για να περνά μπροστά από ένα ταβερνάκι, ναι έχουμε ένα λιμάνι που βλέπει όμως «στον καιρό» γιατί είναι πιο κοντά στα χωριά με τα ενοικιαζόμενα, ναι φτιάχνουμε διαδικασίες αλλά τόσο περίπλοκες έως ακατανόητες ώστε πάντα να έχει ανάγκη ο συναλλασσόμενος τη «βοήθεια» του υπαλλήλου- με το αζημίωτο φυσικά. Τα

αποτελέσματα για την οικονομία:

- Το κόστος κάθε επένδυσης, έργου ή διαδικασίας εκτοξεύεται,
- Έχουμε διασπάθιση των ήδη περιορισμένων φόρων,
- μείωση φορολογικών εσόδων, και άρα μείωση στην ποσότητα και ποιότητα παρεχόμενων δημόσιων υπηρεσιών
- στρέβλωση στη λειτουργία των αγορών και αποθάρρυνση της υγιούς και καινοτόμου επιχειρηματικότητας
- και τελικά απονομιμοποίηση του κράτους και των θεσμών στα μάτια των πολιτών- το οποίο είναι τελικά το χειρότερο καθώς διαβρώνει συνειδήσεις και εμποτίζει τη συμπεριφορά για ολόκληρες γενεές.

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ 3

Η Ελλάδα διεθνώς βρίσκεται στην 69^η θέση από 175 χώρες και σκορ 43/100 σε θέματα διαφθοράς με βάση στοιχεία της Διεθνούς Διαφάνειας για το 2014 και στην τελευταία θέση των χωρών της ΕΕ και της Δυτικής Ευρώπης μαζί με τη Βουλγαρία, Ιταλία και Ρουμανία. Το πόσο και τι χάνουμε ακριβώς είναι δύσκολο να μετρηθεί καθώς αναφερόμαστε σε παράνομες ενέργειες για τις οποίες κανείς δε μιλά. Μπορούμε όμως να το αντιληφθούμε ανά πάσα στιγμή στην καθημερινότητά μας: από το σπίτι που «ξεφυτρώνει» μέσα στο καμμένο δάσος μέχρι τις σχέσεις ανάμεσα σε κόμματα και «μαύρα ταμεία», εξοπλιστικά προγράμματα και υπουργούς που ακούμε στις ειδήσεις.

ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ 4

Μην κρυβόμαστε πίσω από το δάχτυλό μας. Η πάταξη της διαφθοράς απαιτεί σταθερή και ειλικρινή δέσμευση της πολιτικής ηγεσίας- κυβέρνησης και αντιπολίτευσης. Βαρύγδουπες δηλώσεις για εξοικονόμηση πολλών δις από την πάταξη της διαφθοράς ακούμε διαρκώς, αλλά τα αποτελέσματα δεν τα βλέπουμε ποτέ. Γιατί;

Η δέσμευση στην πάταξη της διαφθοράς απαιτεί πράξεις γρήγορες, σαφείς και συγκεκριμένες.

- Νόμους κατανοητούς και σαφείς χωρίς παραθυράκια, χωρίς φωτογραφικές διατάξεις
- Κωδικοποίηση διατάξεων
- Πραγματική απλοποίηση διαδικασιών: η ποιότητα δεν εξασφαλίζεται μέσα από

περίπλοκες διαδικασίες- το αντίθετο

- Μείωση έως πλήρη κατάργηση της επαφής μεταξύ του υπαλλήλου και του συναλλασσόμενου η οποία προϋποθέτει την ηλεκτρονικοποίηση των διαδικασιών από το πιστοποιητικό γέννησης έως την άδεια παραγωγής νέου προϊόντος.
- Καταγραφή της περιουσίας του δημοσίου για να προστατεύεται από κάθε είδους καταπάτηση, σαφή καθορισμό των χρήσεων γης
- Μηχανισμούς ελέγχου με σαφές πλαίσιο λειτουργίας, σύγχρονες μεθόδους ελέγχου και αρμοδιότητες ως προς την επιβολή κυρώσεων
- Λογοδοσία, ουσιαστικός έλεγχος «πόθεν έσχες», έλεγχος στα οικονομικά ατόμων αλλά και θεσμών και οργανισμών όπως οι ΔΕΚΟ, οι ΟΤΑ κλπ.
- Και φυσικά διαφάνεια ως προς τις ροές χρήματος προς τα κόμματα και τα πολιτικά πρόσωπα.

Όλα τα παραπάνω- και πολλά ακόμα πρέπει να γίνουν με ψυχραιμία και νηφαλιότητα, χωρίς αφορισμούς και δαιμονοποιήσεις. Η Δυτική Ευρώπη και οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι πολύ πιο μπροστά γιατί μεταξύ άλλων έβγαλαν στο φως μεγάλο μέρος της συναλλαγής, τη νομιμοποίησαν ηθικά και στην πράξη, την ονόμασαν «lobbying» και δημιούργησαν έναν ακόμα επικερδή κλάδο στην οικονομία τους. Ποια τα οφέλη του lobbying στην οικονομία, όπως και το πού σταματάει και πού ξεκινά η διαφθορά είναι βέβαια ξεχωριστές συζητήσεις, αλλά πρέπει να την κάνουμε κάποια στιγμή σε αυτή την χώρα.

Ο βασικότερος όμως παράγοντας επιτυχίας στη μάχη κατά της διαφθοράς είναι η ελικρινής προσήλωση της ηγεσίας στον στόχο αυτό. Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, χωρίς μια αποφασισμένη πολιτική ηγεσία, όλες οι άλλες ενέργειες, προγράμματα και εξαγγελίες είναι κενό γράμμα.

Τελειώνοντας, να επισημάνω ότι η διαφάνεια και η πάταξη της διαφθοράς χρειάζονται χρόνο για να δώσουν τα αποτελέσματά τους στην οικονομία. Ο ΟΟΣΑ αποδίδει την κατάταξη της Σιγκαπούρης ως την 9^η «καθαρότερη» χώρα, στο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων που ξεκίνησε να εφαρμόζεται στις δεκαετίες 1950/60. Ηλίου φαινότερο ότι δηλώσεις τύπου «ότι η διαφθορά θα πιαστεί μέσα σε 6 μήνες» πρέπει να αντιμετωπίζονται τουλάχιστον με δυσπιστία...

Σας ευχαριστώ